

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Hoeve Janshoven met herenboerenparkje

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Hoeve Janshoven met herenboerenparkje

Titel:	Hoeve Janshoven met herenboerenparkje
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Landen
Deelgemeente:	Walshoutem
Bron:	Schepping: 2013-07-25 Bijwerken: 2018-11-22 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134206
Coördinaten:	Breedte: 5.0934811966 Lengte: 50.7323403679

Primaire tekst

In 1844 tot herenhuis verbouwde vleugel van een hoeve omgeven door een voor Haspengouw typisch herenboerenpark, circa 2 hectare, aangelegd rond 1860.

Janshoven, op de grens van Walbets en Wezer, wordt voor het eerst vermeld in 1248. Twee figuratieve kaarten in het kaartboek van de abdij van 't Park, opgemaakt door Joris Sibil in respectievelijk 1656 en 1663 leveren, de oudste afbeeldingen. Op de kaart van 1656 wordt Janshoven ook "*hoeve van chantrain*" genoemd. Chantraine bij Geldenaken was een commanderie van de ridderorde van Malta – oorspronkelijk de hospitaalridders van Sint-Jan (vandaar Janshoeve) – afhankelijk van de commanderie bij het kasteel van de hertog van Brabant op de Keizersberg te Leuven. Het hoeveklooster wordt met twee volumes weergegeven: een U-vormige plattegrond tegen de weg naar Waasmont, aan de noordrand van een omhaagd perceel met fruitbomen, en een rechthoekig gebouw meer naar het midden van het perceel toe, ongetwijfeld bedoeld als residentie. Het complex brandde grotendeels af in 1723 en werd daarna heropgebouwd, maar de 17de-eeuwse configuratie is nog herkenbaar in het "*Jean Cour*" op de Primitieve kadasterkaart, opgemaakt in 1828. De dwarsvleugels van de hoeve waren echter verlengd en vormden met het woonhuis een bijna gesloten complex.

Bij de start van het Primitief kadaster in 1831 behoorde Janshoven samen met 34 hectare grond toe aan Michel Orban uit Grivegnée bij Luik. Misschien was dat wel Joseph-Michel Orban (1779-1846) zelf, één van de peetvaders van de industriële revolutie in België die in 1811 als eerste een stoommachine installeerde in een steenkoolmijn. Het hof was omringd door een boomgaardje, een akker, een tuinperceel en twee poelen. De watermolen ("*moulin à farine*") 100 m stroomafwaarts de Zeven bronnenbeek, op de cijnskaart van 1663 de 'molen van chantryn' genoemd, maakte eveneens deel uit van het eigendom. Geen spoor van sieraanleg of opsmuk; Janshoven werd verpacht aan een zekere Higuët. In 1844 wordt door het kadaster een eerste verbouwing opgetekend: het hoevecomplex is volledig gesloten en de noordelijke hoek ervan is afgesplitst als "*quartier maître*", ongetwijfeld het huidige residentiële gedeelte: een bakstenen dubbelhuis (symmetrisch uitgebouwd) van drie bouwlagen met een mezzanine, onder een schilddak, met als enige versieringen: de blauwe hardsteen van de plint, de deur- en vensteromlijstingen, de hoekkettingen (alleen voor de benedenverdieping) en de drie banden tussen de verdiepingen; het balkon boven de voordeur en het entablement met blinde fries boven de balkonraam; en de voluutvormige consoles onder de vensterbanken van de benedenverdieping. Het volume, de symmetrie en de soberheid zijn kenschetsend voor de landhuizen uit het midden van de 19de eeuw. Ook de rest van het complex onderging wijzigingen.

In 1857 werd Janshoven verkocht aan Clément Grégoire, die zich ook metterwoon als herenboer in Janshoven vestigde. Het is moeilijk uit te maken in hoeverre het figuratieve plan dat hij nog datzelfde jaar uittekende de bestaande toestand op het

ogenblik van de verkoop weergeeft, of de intenties van de koper. Hoewel in de kadastrale legger de term lusttuin ("*jardin d'agrément*") pas opduikt na de Eerste Wereldoorlog, blijkt uit de afmetingen van sommige bomen – gewone en bruine beuken (*Fagus sylvatica*, *F.s.* 'Atropunicea'), een zilverlinde (*Tilia tomentosa*), een zilveresdoorn (*Acer saccharinum*) en een gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – dat er rond 1860 zeker een landschappelijke sierbeplanting aanwezig was. De vorm en de positie van de vijver op het plan beantwoorden precies aan de bestaande vijver. De beplanting langs de rechte oprijlaan vanaf de Wezerenstraat – die na 145 m overigens stopt bij de gracht die de grens van het park vormt op 50 m van de hoeve – bestaat volgens het plan uit een afwisseling van naald- en loofbomen. In de huidige dreef van witte paardenkastanjes (*Aesculus hippocastanum*) zijn nog sporen aanwezig van een tussenbeplanting met fijnsparren (*Picea abies*). Het hoogstammige plantsoen langs de noordwestelijke rand van het landgoed en rondom de vijver beantwoordt eveneens aan het plan van 1857. De grote, in negen bedden verdeelde moestuin ("*légumier*") ten zuiden van het hof is verdwenen, maar de rij oude struiken buxus met geelgerand blad (*Buxus sempervirens* 'Marginata') in dat gedeelte zouden overblijfsels kunnen zijn van de haagjes rond de bedden. Er is een mooie bloementuin, maar de vier op het plan Grégoire voorziene bloembedden hebben geen sporen nagelaten. Een tweede oprit met smeedijzeren hek bevindt zich in de Grégoirestraat, in de westelijke hoek van het landgoed (op voormalig grondgebied Walshoutem). Links van deze oprit staat een in 2000 gerestaureerde neogotische kapel binnen een ommuurd perceeltje, eveneens op het plan Grégoire aangeduid. De reliëfs in de nissen van de omheiningmuur – vermoedelijk de veertien staties van de kruisweg – en het pinakeltje dat oorspronkelijk de puntgevel bekroonde, zijn verdwenen.

Merkwaardige bomen (opname 23 mei 2000)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeters weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- 1. gewone beuk (*Fagus sylvatica*) **373**
- 4. zilverlinde (*Tilia tomentosa*) **485**
- 7. zilveresdoorn (*Acer saccharinum*) **408**
- 14. gewone plataan (*Platanus x hispanica*) **391**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2008

Titel Text: Park bij hoeve Janshoven

Grafische documenten

Landen Cl. Gregoirestraat 4 (Pauwels, Oswald, 31-03-2008, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Walsbets, art. 108 en art. 324.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger 212A Walsbets, art. 615, nrs. 42 en 44.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Walsbets 1844 nr. 2.

Archief Jean Grégoire, Janshoven, Walsbets.

DELMEIRE R., *Sprokkelingen uit het verleden van Janshoven*, in *Ons Landens Erfdeel*, nr. 4, 1978, p. 20-24.

HALLEUX R., Cockerill, deux siècles de technologie, Alleur-Liège, Editions du Perron, 2002, p. 20-21.

MAES F., *Inventaris van de figuratieve kaarten in het abdijarchief van Park, te Heverlee*, in *Mededelingen van de Geschied- en Oudheid kundige Kring voor Leuven en Omgeving*, 11(1), p. 16.

PITON E., *Contributions à l'histoire des chevaliers de Malte dans l'ancien diocèse de Liège. La ferme de Jeancour*, in *Leodium*, jg. 32, 1932, p. 3-13.

VAN ERMEN E., VANHOVE L. & VAN LANI S., *Het kaartboek van de abdij van Park, 1665*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2000, p. 119 en 120.

WIRTGEN-BERNARD Chr. & DUSART M., *Visages industriels d'hier et d'aujourd'hui en pays de Liège*, Liège, P. Mardaga, 1981, p. 42 en 83.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1725>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120595>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200244>

Beknopte karakterisering

Datering: 18de eeuw, derde kwart 17de eeuw, derde kwart 19de eeuw, tweede kwart 19de eeuw

Typologie: betreedbare kapellen (klein erfgoed), boerenwoningen, hekken, omheiningsmuren, schuren, siertuinen, smidsen, stallen, vierkantshoeven, vijvers, watermolens